

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

00000000

Nro 20.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
 10-dik napján 1797-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

A' Sváb Kerületbéli Ts. Kir. Birtokok'
 Elöljárói meg-tettek minden-rendeléseket,
 melyeknél fogva az egész Földnépe segí-
 tségére leszsz a' Ts. K. Katonaságnak, a'
 Rajna' jobb partjaitól való visszfa-tartózta-
 tásábann az ellenségnek.

Az Olasz-Országi Sereghez, szakadat-
 lanúl fórr a' Katonaság Magyar-Országról,
 Mártz. 3-dikánn is 700 Legények szállítód

U

tak el Pestenn által forspontos szekere-
kenn, kikből az említett Sereg' egy 's
más Reg. jének hijánossága pótolódik.
Mártz. 5-dikén, az *Alvinczy'* 4-dik Bata-
lionjából egy Szakasz; más nap a' *Devins*
4-dik Bat. jából hasonlóképpen egy Sza-
kasz; Mártz. 7-dikénn ismét az *Alvinczy'*
4-dik Batalionjából második Szakasz vite-
tett által Pesten Olasz-Ország felé.

Laybachból Mártz. 3-dikánn: — „E'
folyó Hónapnak első napjann érkezett ide
a' *Mántuai* Őrizetnek első Tsapatja, mely,
2572 főből áll, 's 352 ló vagy önj vele. Teg-
nap ki pihente magát, és ma reggel ismét
tovább folytatta útját Alsó-Stíria felé. *Mé-
száros, Ott, és Funk* Generálisok voltak
véle. Ma a' második Tsapatját várjuk ide
az említett Őrizetnek, a' mely 4640 főből
áll, és 200 lovat hoz magával. A' 3-dik
Tsapat, mely a' tulajdonképpenvaló Gar-
nizonja vólt *Mántuának*, 5-dik Mártzius-
ban fog ide érkezni a' Komendánsával
Cañó d' Irles F. M. L. tal, 4916-ra megy
az ezen Tsapatbéli Vitézek' száma, 's a'
hozá tartozó lovaké 286-ra.

A' *Mediolánumi* vidékekre szállítta-
tott Ts. K. foglyok között annyin ki-za-
badították magokat a' Fr. rabságból; hogy
ezen szököséseknek külföldi elő segéllé-
se eránt egész gyanúságot kezdettek for-

málni magokbann a' Fr. ák, *Bellinzone* és *Lugano* nevű Olafz, de Helvétziához tartozó két kis Tartományok ellen, melyeknek Lakosaira tehát kemény szententziákat hoztak; a' többek között azt: hogy se' gabonát se' mást nem lehet ezentúl hozzájuk ki-vinni Lombárdiából.

Anconának és *Lorettónak* a' Fr. ák által lett el foglaltatásáról következő környüállásokat közöl a' *Bétsi Udv. Újságnak* 8-dik Mártziusi Darabja: „Febr. 8-dikán meg-jelenvénn *Ancona'* szomszédjábann *Victor* Fr. Generális, az ott táborozott mintegy két ezer gyalog, és 200 lovas Római Katonák bé akarták venni magokat a' Városba: de a' Lakosok bé zárták előttök a' kapukat, 's meg mondták nekíek kerekenn, hogy ök azokat, tsak a' Győzők eött fogják fel-nyitni. De a' Római Katonák kissebb erővel vóltak, hogy sem mint ellent állhiáltak vólna: minnekokáért első fel.kívánásra meg-adták magokat, hadi foglyokká lettek, 's 8 ágyút ádtak által az ellenségnek. Más nap bé mentek a' Frantziák *Anconába*, és el foglalták a' Várat is, minthogy éppen a' mint nyomúltak vólna bé abba a' Városból a' Római Katonák: ök is (t. i. a' Frantziák) alkalmatosságot kaptak az abba való bérontásra. A' Várat 60; a' Kikötőhelyet pedig 35 ágyúkkal meg-rakva találták.

Febr. 9-dik éjtszakáján egy tsoport Fr. Lovasság, *Marmont* Adjutáns' kórmányozása alatt, *Lorettó* felé indúlt, de nem kapott már ott, egy millió árrúnál több drágaságokat: mert a' kintseknek legnagyobb része egynehány napokkal az előtt ládákra rakatott, és a' *Lorettó*bann vólt kevés számú Katonaság által jó időben el szállítatott. Maga *Bonaparte*, Febr. 11-dikénn érkezett *Anconába*, a' hol mindjárt egy Municipálitást (Fr. módi Tanátsot) állított fel.

Rómábann, még Febr. 5-dikénn vólt már a' Békéllés eránt rendkívülvaló Státus-gyűlés, melyben a' Sz. Pápan kívül 22 Kárdinálisok, 's *Galeppi* és *de Pietro* Urak vóltak jelen. Voksra botsáttatván a' hadfolytatás és Békéllés dolga; 16 vokok sürgették a' hadfolytatást, és tsak nyóltzan javallották a' Békességkötést, de a' melyet Febr. 8-dikán Mindenek szükségesnek ítélték.

A' *Római* Udvar' Birtokaibann, kívánván a' Frantziák, hajlandóbbakká tenni magokhoz a' Lakosoknak szíveiket, úgy mutatják magokat külsőképpen, mintha ők vólnának a' leg-ájtatosabb Keresztyének.

A' *Portugalliai* széleken, hatvan ezerig

való Spanyol Katonáság áll: de tsendes-senn tartja magát.

Londonból Febr. 17-dikénn: — „Tegnap érkezett ide *Napkeleti-Indiából* egy Kurír, szárazonn, oly értelmű Tudósításokkal, hogy nem tsendesedett még ott le a' zenebona. Az oda menendő Kormányozó Marki *Cornvallis*, hofzfas tanátskozást tartott, *Dundas* és *Pitt* Ministerekkel. — *Irrlandiában* ismét több Distrikusok hirdettettek ki pártosoknak, 's *Dublin*ban, és *Dublin* körül parantsolatot vett a' Katonák, hogy első jeladásra való induláshoz tartsa magát készen.“

Az a' *Claviere*, a' ki Londonban úgy adta ki magát, mint a' Fr. Direktóriumtól oda küldetett Békesség' Követe, közölt a' Nagy-Britanniai Ministériommal némely Békesség-tzikkelyeket is, minéműek p. o. a' Londoni Újságok szerént: hogy Belgiom ugyan Szabad-Közönséges-Társasággá tevődik, hanem helyette, Bavária adódik a' Tsázfárnak; az előbbeni Olasz Birtokai pedig Ő Ts. K. Felségének mind vízfza-adódnak; hogy a' Rajna' bal-meljékénn a' Prufsziai Király jó részt kap; hogy Anglia, valamit elnyert a' Fr. Republikától, mind Napkeleti mind Napnyugoti-Indiában, vízfza adja, és 8 millió font sterlinget ad költsönn a' Fr. Respubli-

kának, mely summa a' míg vizfza-fizetődnek: zálogúl maradnak érette Angliánál: a' *Jó Reménység' Foka*, és minden egyéb Birtokok, melyeket, Hollandiától nyert ő el. Vólt szó a' többek között ezen Tzikkelyekben a' Néhai Hollandus Helytartó-Hertzeg' kárainak meg-térítéséről is 's a' t.

A' Frantzia Nemzet' mostani állapotjáról sokkal kedvezőbb ítéletét képzeltek némely Párisiak az Orosz Tsászárnak; mint a' minémüt nyilatkoztatott Az, egy Rendelésében, mely költ e' folyó esztendőnek 23-dik Januáriussában. Minekutánna t. i. jelentette a' Tsászár említett Rendelésében: hogy mindenféle Frantzia borokat, a' Provinciái fa-olajt, olaj-gyümölsöt, kaprét, minden Orosz Kikötőhelyekbe bé szabad vinni neutrális hajókon; nem különben a' Frantzia és Spanyol égettborot is bé lehet neutrális hajókonn szállítani az 1784-dik eszt. béli Manifestumban meg-nevezett Kikötőhelyekbe, melyekhez most a' *Liebau* és *Windau* Kikötőhelyek is hozzájok számláltattak: meg-tiltja ellenben a' tsupa bujaságra tartozó frantzia és egyéb portékáknak bé-hordását, valamint a' Frantziákkal való tzimboráskodást is mind addig, míg ott (t. i. a' Fr. ák között) törvényes igazgatás és rend nem állittatik fel.

A' *Békességért*, hatalmassan buzognak sok *Párisi Közönséges Írók* a' Nemzet' nevében. A' *Quotidienne*' Írója, minekutánna fel-tette ezt a' Kérdést az Igazgatóknak: „Mi szükség — *úgymond* — hofszabbítanotok ezt a' boldogtalan hadat?“ így folytatja továbbá velek, a' maga igaz perét: „Vesztegetődik a' Frantziák' aránya és vére, egynehány quádrát mért-földekért. Hát arra vagytok é ti rendeltetve, hogy a' most élő Embereknek halálát siettessétek? Mindenfelé a' sok Jajkiáltások hallattatnak, és a' Nép, a' melynek anynyiszor ígértetett a' Boldogság, nem kíván egyebet nyugalomnál. Jertek, nézzetek bé azokba a' régi épületekbe, melyeket Istennek szentelték a' mi Atyáink, meg-látjátok ott Ötet (t. i. a' Népet) az Örökkévaló előtt le-borúlva, és kezeit az Ég felé terjesztve. Engesztelő könyörgésekkel esedezik, hogy szakadna már vége azoknak a' sok gonoszoknak, melyeket szült a' Revolúzió. A' ti kezeitekben vagyon a' hatalom, melyel, gátot vethettek ezen gyárfos revolúzió' folyamatjának; lefesz e' szívetek meg tenni méltóképpen ezt a' dicső munkát? Zárjátok bé a' Jánus Templomat: adjátok vizfsza a' Békességet Európának. Mit használ több vagy kevesebb földet nyerni az ellenségtől? Elég nyereség lefesz az nekünk, hogy

meg-marad nálunk; a' múltt időkbéli tapasztalás, és édesdeden menvénn elő a' mi Konstitúziókkal, meg-tartjuk a' szörnyű gyűlölséget, az Anárchia (Fő nélkül való rendeletlenség) 's annak átkozott eszközei ellen."

„A' *Nouvelles Politiques*' értelmes Írója, nem kevesebb hathatóságú ki-fejezésekkel nyilatkoztatja a' Békesség eránt való köz-kívánságot. — „Ha mi — *ágy-mond* — újj hadba kezdünk, könnyen meg lehet előre mondani, hogy ez, véresebb lesz az előbbieneknél mindnyájoknál. Ausztria, a' maga sajátjáért fog hadakozni. Mi pedig, Mi, nem egyébért fogunk láttatni hadakozni; hanem hogy rontsuk a' Népeket. Nintsen előttünk többé semmi birtok, mely hasznos lehetne nekünk, vagy a' földünkhöz kaptasoltathatnék; a' mi egész tzelunkat nem egyébnek fogja nézni a' Világ, pufztításnál; némely irigykedő Kormányfizekek gögjét fogjuk mi szolgálni, melyek a' szereztséltenség idején egyesítik magokat ellenünk; fel-áldozzuk győzedelmes Seregeinknek a' javát, 's meg-fosztjuk magunkat a' benne találandó óltalomtól; lehetetlenné teszszük magunk között a' költségeknék meg-határozott állapotját; minden külső ditsösségünk, fel-tévén, hogy állandó lenne is az, meg

nem ment bennünket a' bankrútálásnak elkerülhetetlen gyalázatjától; minden diadalmunk, anynyi szerentsétleneket tsinál Fr. Országon belől, mint kívül. — Az egészsz Európa előtt gyűlölséges Frantzia Igazgatás iszonyodásnak tárgyává válik magunk között, és a' jó rend' Baráti, nem fogják tudni, kit hívjanak segítségül.

„Miért tsudálkozna azon valaki — *így ír ismét egy más Párisi Újság* — hogy a' mi győzedelmeink fel nem ébresztik érzéketlenségjeből a' Fr. ákat. Több idegen Tartományt foglaltunk mi el, mint a' mennyit meg-fogunk tartani: már tehát nem azért ontunk Mi többé vért, hogy magunkat védelmezzük; hogy földünket visszanyerjük; hogy a' Fr. Respublikát nagyobbítsuk. Azért történik ez, úgy mondogatják nekünk több már esztendejénél, hogy az által Békességre telessünk szert. Ez az ok meg lehetős: de két nappal azután hogy el érkezett ide a' hír *Mántuá*-nak meg-vételéről, a' hol Békességet kelle hala Néktünk találni, hatodik húzombéli vadakozást hirdettet ki a' Direktórium.“

A' Belső-bátorságra ügyelő Fr. Minis-ternek egy Előadását küldötte a' Direktórium Febr. 17-dikénn a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátshoz, mely Előadás szerént, nagy kedvetlenség foglalta el a' Közönsé-

ges-Társaságnak *de l' Eure és des Landes* nevezetű két Ofztáljait, melyek között az utól említettben, egy Pap, ily ki-fejezésekkel élt a' maga prédikáziójában: „Jelen vagon az idő Atyámfiái! melyben győzedelmeskedni fog az ügye azon Polgárok-
nak, kik hívek maradtak a' Religióhoz, és a' Királyhoz. Azok a' Nem-emberek, kik a' jó-szívű 16-dik Lajost halálra mérésztették kárhoytatni, 's magokhoz ragadták a' Királyi hatalmat, hogy el rontsák a' Népet, meg fognak végre, gonofságaikért büntettetni; 's a' t. — Más nap, a' meg nem esküdtt Papok' ügye forgott fenn a' Gyűlésben: de sok lármák után is egyéb nem határozódott meg; hanem hogy az ezenn tárgyra nézve ki-nevezett Kommisszió' munkája ki-nyomtatassék, mely munkának kezdő-sorai ezek: „A' Kommisszió, igyekezett, az Isteni-tiszteletbéli szabadságot, a' Bátorságra tzelozó intézetekkel meg-egyeztetni. Szükséges egy Státusban a' Religió. Emberi-Társaság fenn nem állhat Vallás nélkül. A' Rómaiak' meg-bukása, éppen abba az idő-pontba esik, midőn Ők, minden Religiót meg-kezdettek útálni.

A' Könyvnyomtatásbéli vétkeket közelebbről határozván meg a' Törvényhozó Gyűlés, Febr. 14 dikén, azt végezte: hogy

izabad ugyan a' Közönséges Tisztviselőknek értelmeiket és tselekedeteiket rostálni nyomtatott munkákbann is: de ha ezen rostálás közben, a' Közönséges Tisztviselőnek személye ellen, bántó ki-fejezésekkel él az Író; vagy oly tselekedetekkel vádolja Azt, melyeket nem tsinált Az: már úgy az Író, vagy a' Nyomtatott Munka Szerzője, sőt ha azt nem lehetne tudni: ily esetben, a' Nyomtató is számadásra vonnattatnék. Hasonlóképpen számadás' terhe alá veti magát, a' ki vizsgálván a' valóságos Törvényeket, vagy, a' még csak Törvény-formákat, melyek a' Nemzeti-Gyűlés' eleibe, helybe-hagyás végett terjesztődtek; érdemetleneknek ítéli azokat, hogy engedelmeskedjék nékiek valaki, sőt jövendőli is, hogy nem fog engedelmeskedni senki nékiek. Tartozik továbbá felelni tselekedetéről, a' ki valamely nyomtatott rágalmasásokat újra ki-nyomtatott; ha mindjárt meg-nevezi is a' Munkát, a' melyből vette azokat, sőt gyengítő észre-vételeket ragasztott is azokhoz. Ha a' Rágalmasás' tárgya nints világosann és egyenessenn ki nevezve 's magyarázva; hanem csak a' neve' kezdő-betűjének ki-tévése, és némely környülállásoknak említése által p. o. hol vólt Az ekkor 's ekkor? mit tsinált? 's a' t. Ha az efféle Rágalmasást magára veszi Valaki: mind-

járt számadásra vonattathatja azért az Író: de ha Ez ki-nyilatkoztatja a' Személyt, a' ki ellen intézte valóságosan a' Rágalmazást, és ezen ki-nyilatkoztatást, a' maga Újságának, (ha t. i. Újság-író) a' legközelebb következő Darabjában ki-nyomtatattja; vagy ha nem Újságíró, akkor 300 Exemplárt ad, a' különösen maga költségénn ki-nyomtatandó Nyilatkoztatásból, a' Panaszolkodónak: már ily esetben csak a' ki-nyilatkoztatott Személynek van keresete az Író ellen.

Frantzia Ország' mostani Képe, a' le Spectateur du Nord' Januáriusi Szakaszából:

Egy Frantzia, a' ki fzereti saját Hazáját, lehetetlen, hogy roszsz következtől ne féljen: a' midőn egymást érik a' leg-kedvetlenebb Tudósítások; midőn egy nap se' múlik el, melynek a' Históriája, új rendeletlenségeket, 's új fzerentsétlenségeket ne foglalna magában; midőnn a' Törvényhozó Gyűlés' két Tanáttsaiban oly gyakran ki kelnek a' buzgó Tagok az erköltsöknek nagy veszettsége ellen; midőn Egy, a' mostani renchez leg-inkább ragaszkodó Törvényhozók között, közön-ségessen kiáltja maga, a' Gyűlés' Oratóri-székéből, hogy a' *Frantziák* között való ki-tsiradzására a' republicána virtusok-

nak kívántatnak húsz esztendő; midőn nints zabolája többé a' bujaságnak, nints semmi jó nevelése a' Gyermekeknek, nints segedelme a' Szükölködőnek; midőn senki se' munkálódik benne, hogy azok a' lerontott mindennemű fundátziók, melyek, boldogító gyümöltsei voltak az emberi tökéletesedésnek, újra fel állíttassanak; midőn *Páris*, a' győzelmekkel nem gondol, 's a' veszteségekre érzéketlen, hanem egész figyelmetességét fordítja, vagy egy Teátrumi játzó fejer-személy' történeteire, vagy a' vendégeskedéseire egy olyan Embernek, a' ki alig kezdett a' kereskedésbe, már mindjárt palotával tserélte fel, a' kunyhó forma börtönskáját; midőn a' Direktórium, maga festi oly rettentő színekkel, nem csak a' maga pénzes-kamarája' szorúltságát, hanem a' Respublika' belső állapotját is, és midőn tizenhatezernél felesőbb számú Törvényekkel, roppant Ármádiákkal, 's számlálhatatlann jövedelmekkel, vagy leg-alább valórokkal, nem viheti végbe még csak az első kötelességét is egy Kormányfzéknek, hogy t. i. bátorságosokká tehetné a' Lakosokat.

Elegyes Tudósítások.

A' Batáviai Konstitútziónból csak valami 300 Tzikkelyek nem voltak még

Febr. 21-dikénn meg-állítva: minekokáért reménylette a' Nemzeti-gyűlés, hogy első Májusra, eleibe terjesztheti a' Népnak, az egész Konstitúziót; helybe-hagyás és meg erősítés végett. — A' külföldi tisztított tzúkornak (nádméznek) és Szirupnak bévivéséért, adót kell fizetni ezentúl Batáviában: 's egyfzersmind meg-tiltatott a' külföldi tzúkornak a' Batáviai tisztítottal való egybe-elegyítése, vagy a' külföldinek, Batáviai tisztított tzúkor helyett való eladása.

A' Cádixi Spanyol partoknál egészsz Dec. benn oly szélveszek dühösködtek, melyek a' Kiköhelyben is sok hajókat meg rongáltak; és oly nagy esőszakadásokkal vóltak egybe-köttetve, hogy az azok által ki áradt *Quadalquivir* vize, egészsz *Andalusia'* Tartományát tetemesen meg-károsította, házakban; málmokban, hídakbann 's a' t.

Hasonló szélveszek miatt; az Anglusok is sok kárt vallottak hajójaikbann, a' *Gibráltári* partoknál.

Embernek Embertársát töle ki telhetőképpen segíteni, oly virtus, a' melyre akármely Világ' fzegeletébenn adja elő magát valamely jeles példa, meg-érdemli az, hogy emlékezetben hagyattassék, kö-

vetés végett. — A' Dániai Koronához tartozó *Altona* Városában, *Zeise* nevű Kalmár, tíz ezer tallért tett le mostanság az ott lévő Királyi Kaszszába, oly kötéssel, hogy ezen summa, fel-mondhatatlanul megmaradjon, mint tőke-pénz, a' Királyi Kaszszában, és az interesse — *száztól négyet fizetve* — minden esztendőben, Özvegyek és más Ügyefogyottak' fel-segállítására fordítottassék.

Magyar - Ország.

Sáros Vármegyéből írták 24-dik Februáriusban, hogy a' rekrutázásnak rövid időn lejendő el végződését reménylették már akkor.

A' *Bártfai* Bíró, három jól nevelt Fiait adta egyfzerre Katonáknak.

Szepes Vármegyében egy nap t. i. Febr. 12-dikén, egészszenn végbé ment a' Vármegyére esett 373 új Katonák' ki-állítására: mert az Atyák, magok önként adták által Fiaikat a' vitézi szolgálatra; és ezek, nagy készséggel ajánlották arra magokat.

A' *Nagy-Szombati* Invalidus-Katonák-házában Elöljárói hivatalt viselő Oberfflieutenánt *Újházy* György Urat, 55 esztendőktől fogva való hív katonáskodásáért, és a' hadakban mutatott derek vitézségeért,

méltóztatott Ő Felsége, a' Ts. K. örökös Tartományokbéli Nemességgel ingyen megjutalmaztatni.

Béts.

Feldmarsall Gróf *Wurmser* tegnap ide érkezett.

Pozsonyi Kánonok és *Prioui* (nem *Priatii*, mint a' minap hibássan nyomtatódott) Apátur Gróf *Haller* száz aranyat ajánlott bé a' napokbann Ő Felségének, önkéntvaló hadi segítségül.

* * * * *

Tudósítás.

Hufzonnyóltz elztendei tapasztalás bizonyítja, hogy az úgy nevezett *Lucernai* (Helvétziai) lóhere-mag, mely Magyar-Országban természetödik, valóságos eredeti jósággal bír. Ezen hasznos magot lehet kapni: *Pesten* *Waygand* Úrnál, és *Gamperl* Úrnál a' *Zöld Kofzorúnál* *Kígyó-Útfzábann*; *Pozsonbann*, *Zechmeister*; *Debretzenbenn* *Auer*; *Weszprémbenn* *Fehér*; *Nagy-Váradon* *Hoffmann*; *Szarvason* *Békés Vármegyében* *Theschedik* — *Uraknál*. Ezen meg-nevezett *Uraknál* lehet kapni a' *Lucernai* *Lóhere-maggal* való egészsz bánás, és annak hasznavétele módjának Előadását is akár magyar akár német nyelvenn két xrért.